ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Скоробогатової Аліни Юріївни на тему: «Адміністративно-правовий статус Пенсійного фонду України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право

Актуальність дисертаційного дослідження Скоробогатової Аліни Юріївни полягає у тому, що проблематика функціонування держави у сфері пенсійного забезпечення є досить багатогранною. Особливо в цьому контексті, на нашу думку, зростає попит на дослідження адміністративно-правового статусу суб'єктів, які реалізують пенсійне забезпечення населення нашої держави.

В останньому випадку відносно нові для українського суспільства тенденції формування пенсійної політики потребують наразі вивчення та переосмислення, співставлення з тими ідеалами та результатами, які сприятимуть оптимізації нашого законодавства. Також доводиться констатувати, що в науці адміністративного права відсутній приклад масштабного комплексного дослідження відповідного досвіду колишніх радянських республік, які отримали членство в Європейському Союзі.

Це спонукає до подальшого вивчення й ретельного аналізу суспільних правовідносин які складаються в процесі реалізації своїх повноважень Пенсійним фондом України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015; «Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р.

Дисертаційне дослідження виконано в рамках планів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018-2022 роки.

Крім того, тема дисертації відповідає Пріоритетним напрямам наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 рр., затверджених наказом МВС України від 16.03.2015 № 275.

Мета і задачі дослідження.

Мета дисертаційної роботи полягає у тому, щоб на основі аналізу наукових поглядів та норм чинного законодавства України, здійснити теоретико-правову характеристику адміністративно-правового статусу Пенсійного фонду України, а також завдяки узагальненню позитивного зарубіжного й вітчизняного досвіду сформулювати пропозиції щодо перспектив вдосконалення законодавства у відповідній сфері.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці фахівців у сферах юриспруденції та соціальних наук, зокрема: філософії, теорії держави і права, теорії управління, публічного адміністрування, адміністративного, цивільного права та інших галузевих правових наук. Нормативною основою дослідження є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, зокрема: Конституція України, законодавчі акти України, їх проекти, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, акти Президента і КабінетуМіністрівУкраїни, нормативніактицентральнихорганіввиконавчоївлади, а такожзарубіжне та міжнароднезаконодавство.

Методологічною основою дослідження є як загальнонаукові, так і спеціальні методи, застосування яких обумовлюється системним підходом, що надасть можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми. Під час розв'язання поставлених завдань застосовувалися такі спеціальні методи дослідження, як: логіко-семантичний, порівняльно-правовий, аналітичний, системно-структурний, формально-юридичний, статистичний, історико-правовий та конкретно-історичний методи, методи

класифікації та групування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що підготовлене дисертаційне дослідження є однією з перших спроб, комплексно, за допомогою використання сучасних методів та на основі аналізу наукових поглядів вчених і норм чинного законодавства, з'ясувати особливості адміністративно-правового статусу Пенсійного фонду України на сучасному етапі розвитку.

У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд наукових положень і висновків, з них найбільш ключові:

- вперше виокремлено новітні історико-правові передумови виникнення адміністративно-правового статусу Пенсійного фонду України, у якості яких розглядаються – ратифікація Статуту ООН, централізований союзний, самостійний, суверенний або правонаступницький характер статусу фондів, взаємодія з профспілками, а також кризові явища, а сам розвиток характеризується особливостями нормативно-правового регулювання, межі виникнення яких дозволяють стверджувати про республіканський радянський період та період незалежної України (с. 82);

– дістало подальшого розвитку вчення про історіографію адміністративно-правового статусу за рахунок виявлення та ідентифікації тенденцій, пов'язаних із Пенсійним фондом України, серед яких автором названо: визнання проблем пенсійного забезпечення, потреба їх комплексного вивчення; відхід від наслідування радянських правових інститутів республіканського державного управління, перехід до публічного управління та надання населенню сервісних послуг; поява ідей - розбудови спеціалізованого фонду, як центрального органу виконавчої влади, автоматизації управлінських процесів та цифровізації публічного управління; формування пропозицій та рекомендацій щодо нормативно-правового регулювання, а також фокусування наукової думки на кризисному управлінні, продовжені наукового пошуку оптимальної моделі діяльності Пенсійного фонду України (с. 82);

– вироблено авторську дефініцію «адміністративно-правовий статус Пенсійного фонду України», як становище Пенсійного фонду України в правовій дійсності, сукупність його прав та обов'язків, регламентоване нормами адміністративного та інформаційного права та процесу, а також фінансового права, що знаходить своє вираження, як у суспільних відносинах із людиною, суспільством та державою у частині реалізації державної політики з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, так і у забезпеченні функціонування згаданого фонду, як різновиду органу центральної виконавчої влади, а також покладено в основу класифікації видів такого статусу природу норм права, завдяки чому виділено матеріально-правовий та процесуально-правовий статус;

- встановлено специфіку юридичної відповідальностіПенсійного фонду України, яка може полягати у тому, що винні фізичні або юридичні особи за наявності юридичних та фактичних підстав несуть не лише дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно із законом, а й господарську;

- дістало подальшого розвитку компаративістське вчення за рахунок вивчення та висвітлення досвіду розбудови адміністративно-правового статусу аналогів пенсійних фондів країн-членів ЄС (на прикладі Латвійської, Литовської та Естонських Республік), а також його асоційованих членів (Республіки Грузія та Молдова), у результаті чого розглянуто можливість його запозичення на шляху до євроінтеграції та у частині квазі-утворень;

- з'ясовано, що в умовах тимчасово окупованих територій Українидміністративно-правовий статус Пенсійного фонду України зазнав та зазнає змін з огляду на пандемію, а його зміст розширився, що раніше спостерігалось під впливом дещо інших соціально-економічних умов, зокрема, пов'язаних із пенсійним забезпеченням військовослужбовців, осіб

начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб.

*Практичне значення одержаних результатів*полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, зокрема у: науковій діяльності – для подальшого розроблення наукових питань щодо дослідження теоретичних та прикладних аспектів адміністративно-правового статусу Пенсійного фонду України в адміністративному праві; законодавчій діяльності – для розробки і вдосконалення положень нормативно-правових актів з питань адміністративно-правового статусу Пенсійного фонду України; практичній діяльності – для удосконалення діяльності Пенсійного фонду України; освітньому процесі – положення та висновки дисертації використовуються при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес» та «Адміністративне судочинство».

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Робота тільки б виграла, якби авторка приділила більше уваги елементам адміністративно-правового статусу Пенсійного фонду України. Це дозволило б більш чітко окреслити задачі дослідження, виявити протиріччя та обгрунтувати запропоновані шляхи вирішення.

2. Новітньою ідеєю є висновок автора про вплив цифрової трансформації на адміністративно-правовий статус Пенсійного фонду України. Проте доцільно було б більш чітко та детально сформулювати в дослідженні елементи цієї інформатизації та обгрунтувати її нормативне регулювання.

3. Дискусійним є висновок автора про те, що об'єктом публічного управління у сфері пенсійного забезпечення є«сукупність взаємопов'язаних суспільно-правових інститутів, складовими елементами якої є: пенсійна система; суб'єкти права пенсійне забезпечення; система вітчизняного і міжнародного законодавства у сфері пенсійного забезпечення; суб'єкти публічного управління у сфері пенсійного забезпечення; інститут юридичної

відповідальності за порушення встановленого правового режиму публічного управління у сфері пенсійного забезпечення» (стор. 52). Зокрема, на наш погляд, система елементів не повна, а також одні елементи включають в себе інші.

4. Досліджуючи напрямки вдосконалення адміністративно-правового статусу Пенсійного фонду України на нормативному та правозастосовному рівнях здобувачу варто було приділити увагу наявності зарубіжного досвіду у цій сфері із використанням прикладів цифрової трансформації Федеративної Республіки Німеччина або Французької Республіки, як одних із провідних країн світу. Зокрема цікавою є думка автора стосовно того, як він оцінює досвід цифрової трансформації аналогів пенсійного фонду та можливості його запозичення у загаданих провідних країнах(підрозділ 3.3).

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Висновок.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Дисертаційна робота Скоробогатової Аліни Юріївнина тему:

«Адміністративно-правовий статус Пенсійного фонду України» відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року №283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року №167; а її авторка Скоробогатова Аліна Юріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».
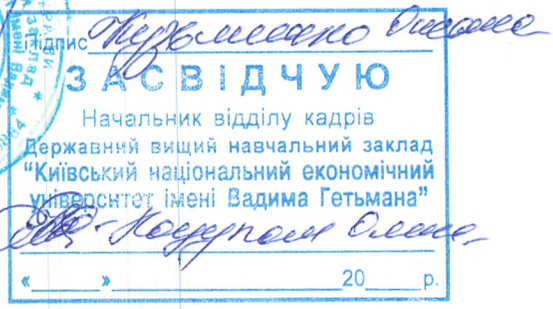
Завідувачка кафедри адміністративного та фінансового права
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
доктор юридичних наук, професорка
Заслужений діяч науки і техніки України **Оксана КУЗЬМЕНКО**